

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ เพื่อเป็นพื้นฐานในการจัดแบบจำลอง โครงการศึกษาแก่ เด็กวัยเรียนในชุมชนแออัดกรุงเทพมหานครในครั้ง นี้ ได้มาจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชากร 5 กลุ่ม ในชุมชนแออัดที่ศึกษาเป็นกรณีพิเศษ คือชุมชนแออัดประตู 1 หลังโรงเรียนอัสสัมชัญปิยะธ ชนยสวนหลวง 1 และวัดจันทน์ใน เขตยานนาวา กรุงเทพฯ และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดบริการแก่ชุมชนแออัด โดยการสัมภาษณ์คือ

1. จากคำตอบแบบสัมภาษณ์ของหัวหน้าครอบครัว จำนวน 64 ฉบับ
2. จากคำตอบแบบสัมภาษณ์ของ แม่บ้าน จำนวน 64 ฉบับ
3. จากคำตอบแบบสัมภาษณ์ของ ผู้นำชุมชน จำนวน 5 ฉบับ
4. จากคำตอบแบบสัมภาษณ์ของ เด็กวัยเรียน จำนวน 11 ฉบับ
5. จากคำตอบแบบสัมภาษณ์ของ เจ้าหน้าที่ของรัฐและนักวิชาการ ที่เกี่ยวข้อง กับชุมชนแออัด จำนวน 17 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้สรุปแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เสนอในรูปตาราง และรอยละ

- ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของตัวอย่างประชากรในเรื่อง
- 2.1 ปัญหาของเด็กวัยเรียน
 - 2.2 ความต้องการทางการศึกษา
 - 2.3 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการศึกษาของเด็กวัยเรียนในชุมชนแออัด

2.4 ทรรศนะที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาที่ควรจะเป็นในชุมชน
แออัด

2.5 ความเห็นเฉพาะของ กลุ่มตัวอย่างประชากรแต่ละกลุ่ม

เสนอเป็นความเรียงสรุป

ตอนที่ 3 ข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นเพิ่มเติมที่น่าสนใจ ของ ตัวอย่างประชากร
เสนอเป็นความเรียงสรุป

ตอนที่ 4 ประเด็นสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์ อันจะใช้เป็นพื้นฐานในการร่าง
แบบจำลอง โครงการศึกษาแก่เด็กวัยเรียน ซึ่งขาดโอกาสเข้าเรียน
ในโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนแออัดกรุง เทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละตอนมีดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นถึงสถานภาพของตัวอย่างประชากรทุกกลุ่มเกี่ยวกับ เพศ อายุ การศึกษา เชื้อชาติ ศาสนา และอาชีพ คิดเป็นร้อยละ ดังนี้

เพศ กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นเพศชาย ร้อยละ 51.55 เป็นเพศหญิง
ร้อยละ 48.45

อายุ กลุ่มตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่อายุอยู่ระหว่าง 21-44 ปี ซึ่งคิดเป็น
ร้อยละ 57.14 รองลงไปอายุ 45 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 34.78 กลุ่มตัวอย่างส่วน
น้อยที่สุดอายุระหว่าง 6-12 ปี คิดเป็นร้อยละ 3.73

การศึกษา กลุ่มตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่เรียนระดับประถมศึกษา คิดเป็น
ร้อยละ 61.49 เรียนระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 16.15 เรียนระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ
12.42 ไม่เคยเรียนเลย ร้อยละ 7.45 ในกลุ่มหัวหน้าครอบครัวและแม่บ้าน ส่วนใหญ่มี
การศึกษาระดับประถมศึกษา กลุ่มเจ้าหน้าที่และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องส่วนมากมีการศึกษา

ตารางที่ 1 แสดงสถานภาพของตัวอย่างประชากรเกี่ยวกับ เพศ อายุ การศึกษา เชื้อชาติ ศาสนา และอาชีพ

ตัวอย่างประชากร		หัวหน้าครอบครัว		แม่บ้าน		ผู้นำชุมชน		เด็กวัยเรียน		จนท. หน่วยงาน		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	60	93.75	-	-	4	80	4	36.36	15	88.23	83	51.55
	หญิง	4	6.25	64	100	1	20	7	63.64	2	11.76	78	48.45
อายุ	6-12 ปี	-	-	-	-	-	-	6	54.55	-	-	6	3.73
	13-20 ปี	-	-	2	3.13	-	-	5	45.45	-	-	7	4.35
	21-44 ปี	34	53.13	43	67.18	2	40	-	-	13	76.47	92	57.14
	45 ปีขึ้นไป	30	46.88	19	29.69	3	60	-	-	4	23.53	56	34.78
การศึกษาสูงสุด	ไม่ได้เรียน	1	1.56	6	9.38	-	-	5	45.45	-	-	12	7.45
	ระดับประถม	47	73.43	43	67.19	2	40	6	54.55	1	5.88	99	61.49
	ระดับมัธยม	13	20.13	7	10.34	-	-	-	-	-	-	20	12.42
	ระดับอุดม	2	3.13	5	7.81	3	60	-	-	16	94.11	26	16.15
	อื่น ๆ	1	1.56	3	4.69	-	-	-	-	-	-	4	2.48
เชื้อชาติ	ไทย	62	96.88	63	98.43	5	100	11	100	16	94.11	157	97.52
	จีน	2	3.13	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1.24
	อื่น ๆ	-	-	1	1.56	-	-	-	-	1	5.88	2	1.24
ศาสนา	พหุ	53	82.81	48	75	1	20	6	54.55	15	88.24	123	76.40
	คริสต์	-	-	1	1.56	-	-	-	-	-	-	1	0.62
	อิสลาม	11	17.19	15	23.44	4	80	5	45.45	2	11.76	37	22.98
อาชีพ	รับราชการ	3	4.69	-	-	2	40	-	-	16	94.12	21	13.04
	ธุรกิจ	33	51.56	14	21.88	1	20	-	-	-	-	48	29.81
	รับจ้าง	5	7.81	2	3.13	1	20	-	-	-	-	8	4.97
	ค้าขาย	6	9.38	11	17.19	-	-	1	9.09	-	-	18	11.18
	ไม่มีอาชีพประจำ	5	7.81	28	43.75	-	-	10	90.91	-	-	43	26.71
	อื่น ๆ	12	18.75	9	14.06	1	20	-	-	1	5.88	23	14.29

ระดับอุดมศึกษา เด็กวัยเรียนที่เคยผ่านการศึกษาระดับประถมศึกษาขึ้นมาบ้างคิดเป็นร้อยละ 54.55 ของกลุ่มตัวอย่างประชากรกลุ่มเด็กวัยเรียน

เชื้อชาติ ตัวอย่างประชากรมีเชื้อชาติไทยร้อยละ 97.52 เชื้อชาติจีน ร้อยละ 1.24 และอื่น ๆ ร้อยละ 1.24

ศาสนา ตัวอย่างประชากรร้อยละ 76.40 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 22.98 นับถือศาสนาอิสลาม และร้อยละ 0.62 นับถือคริสต์ศาสนา

อาชีพ กลุ่มตัวอย่างประชากรส่วนมากอาชีพกรรมกร รับจ้างซึ่งคิดเป็นร้อยละ 29.81 ไม่มีอาชีพประจำร้อยละ 26.71 รับราชการร้อยละ 13.04 ค้าขายร้อยละ 11.18 ธุรกิจร้อยละ 4.97 กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐและนักวิชาการเป็นข้าราชการร้อยละ 94.12 กลุ่มแม่บ้านไม่มีอาชีพประจำร้อยละ 43.75 กลุ่มหัวหน้าครอบครัว เป็นกรรมกร ร้อยละ 51.56

จากตารางที่ 2 แสดงรายได้ ลักษณะการอยู่อาศัยและสาธารณูปโภคของกลุ่ม ตัวอย่างประชากร 3 กลุ่มคือ หัวหน้าครอบครัว แม่บ้าน และผู้นำชุมชน ดังนี้

รายได้ กลุ่มตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่มีรายได้ 2,001 - 5,000 บาทซึ่ง คิดเป็นร้อยละ 43.61 ต่ำกว่า 2,000 บาท ร้อยละ 35.34 มีรายได้ 5,000 บาทขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 14.29 และรายได้ไม่แน่นอนคิดเป็นร้อยละ 5.26

ลักษณะการอยู่อาศัย แยกเป็นลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

ตัวอย่างประชากรที่อยู่อาศัย กลุ่มตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในบ้านหลังโคกฯ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 80.45 อยู่ห้องแถวร้อยละ 17.29 แฟลตร้อยละ 0.75 อื่น ๆ ร้อยละ 1.50

ลักษณะการครอบครอง ส่วนใหญ่ของตัวอย่างประชากรคือร้อยละ 63.16 เช้าบ้านอยู่ มีบ้านเป็นของตัวเอง ร้อยละ 30.08 และอาศัยอยู่ในบ้านผู้อื่น ร้อยละ 6.77

ตารางที่ 2 แสดงรายได้ ลักษณะการอยู่อาศัยและสาธารณูปโภคของตัวอย่าง
กลุ่มประชากร 3 กลุ่ม

ตัวอย่างประชากร		หัวหน้าครอบครัว		แม่บ้าน		ผู้นำชุมชน		รวม		
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
รายได้	ไม่มีรายได้	-	-	2	3.13	-	-	2	1.50	
	ต่ำกว่า 2,000 บ.	16	25	31	48.44	-	-	47	35.34	
	2,001-5,000 บ.	37	57.81	18	28.13	3	60	58	43.61	
	5,000 บ.ขึ้นไป	11	17.19	6	9.38	2	40	19	14.29	
	รายได้ไม่แน่นอน	-	-	7	10.44	-	-	7	5.26	
ลักษณะการอยู่อาศัย	ตัวอาคารที่อาศัย	ห้องแถว	12	18.75	11	17.19	-	-	23	17.29
		บ้านโคก	51	79.69	51	79.69	5	100	107	80.45
		มูฟลิต	1	1.56	-	-	-	-	1	0.75
		อื่น ๆ	-	-	2	3.13	-	-	2	1.50
	การครอบครอง	บ้านของตัวเอง	15	23.44	20	31.25	5	100	40	30.08
		บ้านเช่า	45	70.31	39	60.63	-	-	84	63.16
		อยู่กับผู้อื่น	4	6.25	5	7.81	-	-	9	6.77
		อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-	-	-
	ทะเบียนบ้าน	มีทะเบียน	27	42.19	30	46.88	5	100	62	46.62
		ไม่มีทะเบียน	13	20.31	8	12.50	-	-	21	15.79
อยู่ในทะเบียนผู้อื่น		24	37.50	26	40.63	-	-	50	37.59	
สาธารณูปโภค	มีไฟฟ้า	63	98.44	63	98.44	5	100	131	98.49	
	มีน้ำประปา	54	84.38	57	89.66	5	100	116	87.22	
	มีโทรศัพท์	3	4.69	1	1.56	2	40	6	4.51	

เกี่ยวกับทะเบียนบ้าน กลุ่มตัวอย่างประชากรร้อยละ 46.62 มีทะเบียนบ้าน ร้อยละ 37.59 อาศัยในทะเบียนบ้านผู้อื่น ร้อยละ 15.79 ไม่มีทะเบียนบ้าน

สาธารณูปโภค กลุ่มตัวอย่างประชากรมีไฟฟ้าใช้ร้อยละ 98.49 มีน้ำประปา ใช้ร้อยละ 87.22 และมีโทรศัพท์ใช้ร้อยละ 4.51

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของตัวอย่างประชากรแต่ละกลุ่มเกี่ยวกับ

2.1 ปัญหาของ เด็กวัย เรียนในชุมชนแออัด

กลุ่มตัวอย่างประชากร เกือบทั้งหมด ยกเว้นกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐและนักวิชาการ อนุญาตให้ตอบในชุมชนแออัดที่ผู้วิจัย เลือกศึกษาเฉพาะกรณีคือ ชุมชนประคู 1. ซอยสวนหลวง และวัดจันทร์ใน เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ประชากรที่บานอยู่ใกล้โรงเรียนเอกชน (ราษฎร์) คิดเป็นร้อยละ 68.06 และอยู่ใกล้โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 31.94 เด็กวัยเรียนที่ไม่ได้เรียนมักชอบชุมนุมกันตามที่สาธารณะและตามบ้าน ใช้เวลาว่างด้วยการเที่ยวและดูโทรทัศน์ในบ้านและตามร้านค้า นอกจากนี้มีการเล่นการพนันใน บางครั้ง เด็กที่ศึกษาเสพติดส่วนมากติดหินเนอร์ บุหรี่ และกัญชา ส่วนใหญ่ไม่มีรายได้ พวกที่มีรายได้ส่วนใหญ่ได้จากการรับจ้างชั่วคราว สุขภาพของ เด็กนั้นอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ดังข้อมูลรายละเอียดในตารางที่ 3

2.2 ความต้องการทางการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างประชากรทุกกลุ่มมีความเห็นว่า ควรจัดให้มีโรงเรียนอนุบาลหรือ ชั้นเด็กเล็ก และส่วนใหญ่เห็นว่าการศึกษาระดับมัธยมมีความจำเป็นสำหรับเด็ก รัฐบาลควร ช่วยเหลือในด้านการจัดโรงเรียน ครู เงินอุดหนุน และวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ นอกจากนี้ ควรจัดศูนย์ฝึกอาชีพและจัดบริการด้านสาธารณสุขในชุมชนแออัดอีกด้วย จุดเน้นด้าน หลักสูตรที่จะจัดในชุมชนแออัดกลุ่มตัวอย่างประชากรมีความเห็นว่า ควรเน้นด้านวิชาชีพ วิชาสามัญ จริยศึกษา และอ่านออก-เขียนได้สำคัญ ในกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐและนัก วิชาการที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่เห็นว่า หลักสูตรเพื่อเด็กวัย เรียนในชุมชนแออัด ควรแตกต่าง จากหลักสูตรปกติ ดังข้อมูลรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 3 แสดงปัญหาของ เด็กวัย เรียนในชุมชนแออัด

ช่อกระพ	ตัวอย่างประชากร	หัวหน้าครอบครัว		แม่บ้าน		ผู้นำชุมชน		เด็ก		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การขายบ้าน	บ่อยครั้ง	12	18.75	19	29.69	1	20	-	-	32	22.22
	ปาน ๗ ครั้ง	24	37.5	19	29.69	3	60	5	45.45	51	35.41
	ไม่เคย	27	42.18	25	39.06	1	20	6	54.55	59	40.97
	อื่น ๆ	1	1.56	1	1.56	-	-	-	-	2	1.39
สังกัด ๓. ภูมิภาค	กรุงเทพฯ	27	42.19	16	25	2	40	1	9.09	46	31.94
	ส.ป. กทม.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	เอกชน(ราษฎร์)	37	57.81	48	75	3	60	10	90	98	68.06
เด็กวัยเรียนที่ไม่ได้เรียน	มี	36	56.25	34	53.13	5	100	11	100	86	59.72
	ไม่มี	16	25	22	34.38	-	-	-	-	38	26.39
	ไม่ทราบแน่ชัด	12	18.75	8	12.5	-	-	-	-	20	13.89
แหล่งชุมชนของ เด็ก	บ้าน	12	33.33	12	35.29	-	-	6	36.36	30	34.88
	ที่สาธารณะ	20	55.56	19	55.88	5	100	5	45.45	49	56.98
	โรงภาพยนตร์	2	5.56	-	-	-	-	-	-	2	2.33
	อื่น ๆ	2	5.56	3	8.82	-	-	-	-	5	5.81
กิจกรรมเวลาว่าง	นอน	-	-	-	-	-	-	1	9.09	1	1.10
	อ่านหนังสือ	2	5.56	4	11.76	-	-	-	-	6	6.98
	เที่ยว	18	49.10	19	55.88	5	100	6	54.55	48	55.81
	ดูทีวี, ภาพยนตร์	12	33.33	3	8.82	-	-	3	27.27	18	20.93
	เล่น	4	11.11	2	5.88	-	-	1	9.09	7	8.14
	อื่น ๆ	-	-	6	17.64	-	-	-	-	6	6.98

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวอย่างประชากร		หัวหน้าครอบครัว		แม่บ้าน		ผู้นำชุมชน		เด็ก		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สุขภาพของ เด็ก	อ่อนแอ	4	11.11	3	8.82	2	40	3	27.27	12	13.95
	ปานกลาง	26	72.22	25	73.52	3	60	7	63.64	61	70.93
	แข็งแรง	6	16.67	6	17.65	-	-	1	9.09	13	15.12
การเล่น การพนัน	มีประจำ	16	44.44	13	38.24	5	100	2	18.18	36	41.86
	บางครั้ง	17	47.22	16	47.06	-	-	7	63.64	40	46.51
	นาน ๆ ครั้ง	3	8.33	5	14.71	-	-	2	18.18	10	11.63
ยาเสพติด ที่เด็กเสพ	บุหรี่	12	33.33	8	23.53	1	20	4	36.36	25	29.07
	กัญชา	4	11.11	7	20.59	-	-	2	18.18	13	15.12
	เฮโรอีน	5	13.89	5	14.71	-	-	1	9.09	11	12.80
	ทินเนอร์	13	36.11	13	38.24	4	80	4	36.36	34	39.53
	มอร์ฟีน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ไมทราบแน่ชัด	2	5.56	1	2.94	-	-	-	-	3	3.49
รายได้ของ เด็ก	มีรายได้	10	27.78	10	29.41	3	60	2	27.27	25	29.07
	บางครั้ง	-	-	1	2.94	-	-	2	27.27	3	3.49
	ไม่มี	25	69.44	23	67.65	2	40	7	63.63	57	66.28
	ไม่ทราบแน่ชัด	1	2.78	-	-	-	-	-	-	1	1.16
ที่มาของ รายได้	รับจ้างชั่วคราว	6	60	8	72.72	2	40	2	50	18	64.28
	รับจ้างประจำ	-	-	-	-	1	20	2	50	18	64.28
	ขายของ	3	30	2	18.18	-	-	-	-	5	17.86
	อื่น ๆ	1	10	1	9.09	-	-	2	50	4	14.29

ตารางที่ 4 แสดงความต้องการและความเห็นทางการศึกษาในชุมชนแออัด

ตัวอย่างประชากร		หัวหน้าครอบครัว		แม่บ้าน		เด็ก		ผู้นำชุมชน		จนท.		รวม		
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ขอกระทงคำถาม	คำตอบ	ควรมี รร. อนุบาล	57	89.06	60	93.75	8	72.73	5	100	16	94.12	146	90.68
		หรือเด็กเล็กในชุมชนหรือไม่	7	10.94	4	6.25	3	27.27	-	-	1	5.88	15	9.32
ควรมีหรือไม่ควรมี	ควรมี	57	89.06	60	93.75	8	72.73	5	100	16	94.12	146	90.68	
	ไม่ควรมี	7	10.94	4	6.25	3	27.27	-	-	1	5.88	15	9.32	
การศึกษาภาคบังคับ	จำเป็น	61	95.31	56	87.5	6	54.54	5	100	17	100	145	90.06	
	ไม่จำเป็น	3	4.69	8	12.5	5	45.45	-	-	-	-	16	9.94	
รัฐควรช่วยงานการศึกษาอย่างไร	จัดโรงเรียนและครูให้พอ	25	39.06	26	40.63	3	27.27	2	40	11	64.71	67	41.61	
	ช่วยกันเงินอุดหนุน	16	25	14	21.88	3	27.27	-	-	1	5.88	34	21.11	
	ช่วยด้านวัสดุอุปกรณ์	10	15.63	14	21.88	2	18.18	1	20	1	5.88	28	17.39	
	บริการสาธารณสุข	2	3.13	6	9.38	1	9.09	-	-	1	5.88	10	6.21	
	จัดศูนย์เด็กอายุอื่น ๆ	10	15.63	3	4.69	2	18.18	2	40	3	17.65	20	12.42	
	อื่น ๆ	1	1.56	1	1.56	-	-	-	-	-	-	2	1.24	
การเรียนของเด็กในชุมชนควรเน้นด้านใด	อ่านออกเขียนได้	4	6.25	3	4.69	1	9.09	-	-	3	17.64	11	6.83	
	วิชาสามัญ	15	23.44	18	28.13	1	9.09	-	-	1	5.88	35	21.74	
	วิชาชีพ	28	43.75	30	46.88	5	45.45	5	100	8	47.06	76	28.57	
	จริยศึกษา	14	21.88	11	17.19	-	-	-	-	5	29.41	30	10.63	
	อื่น ๆ	3	4.69	2	3.13	4	36.36	-	-	-	-	9	5.59	

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวอย่างประชากร		หัวหน้าครอบครัว		แม่บ้าน		เด็ก		ผู้นำชุมชน		จ.น.ท.		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ช.อ.ภ.ค.ตาม	ค่าตาม	ค่าตาม											
หลักศูรควรต่างจากหลักศูรเด็กเล็กหรือไม่	ควรแตกต่าง	-	-	-	-	-	-	-	-	10	58.82	10	58.82
	ไม่ควรแตกต่าง	-	-	-	-	-	-	-	-	7	41.18	7	41.18
รัฐควรจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่ไม่ได้เรียนเป็นพิเศษหรือไม่	ควรอย่างยิ่ง	42	65.63	31	48.44	-	-	4	80	-	-	77	57.89
	ควร	19	29.69	30	46.89	-	-	1	20	-	-	50	37.59
	ไม่ควร	3	4.69	3	4.69	-	-	-	-	-	-	6	4.51
ในชุมชนควรมี รร. สูง เกราะหัดเคลื่อนที่หรือไม่	ควรมีอย่างยิ่ง	21	32.81	29	45.31	-	-	1	20	-	-	51	38.35
	ควร	36	56.25	32	50	-	-	1	80	-	-	72	54.14
	ไม่ควร	7	10.93	3	4.68	-	-	-	-	-	-	10	7.52
ในชุมชนนี้ควรมี รร. สตรีศึกษาและ รร. ยืดหยุ่นอาชีพหรือไม่	ควรมีอย่างยิ่ง	27	42.19	28	43.75	-	-	1	20	-	-	56	42.11
	ควร	35	54.68	34	53.13	-	-	4	80	-	-	73	54.89
	ไม่ควรมี	2	3.13	2	3.13	-	-	-	-	-	-	4	3.01
ในชุมชนมี รร. ที่เปิดสอนตามบ้านหรือไม่	มี	26	40.63	35	54.69	-	-	2	40	-	-	63	47.37
	ไม่มี	38	59.38	29	45.31	-	-	3	60	-	-	70	52.63
ถ้ามีผลงานเป็นอย่างไร	ดีมาก	6	23.08	6	17.14	-	-	-	-	-	-	12	19.04
	ดีปานกลาง	18	69.23	26	74.29	-	-	2	100	-	-	46	73.02
	ไม่ดี	2	7.69	3	8.57	-	-	-	-	-	-	5	7.94

2.3 ความเห็นที่มีต่อการจัดการศึกษาของ เด็กวัย เรียนในชุมชนแออัด

ตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่า รัฐควรจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่ไม่ได้เข้าเรียนเป็นพิเศษอย่างยิ่ง ในชุมชนแออัดแห่งนี้ไม่มีโรงเรียนสงเคราะห์เคลื่อนที่และโรงเรียนสารพัดช่างฝึกฝนอาชีพ และเห็นว่าควรจัดให้มีโรงเรียนดังกล่าว นอกจากนี้ในชุมชนยังมีโรงเรียนที่สอนตามบ้านครู (โรงเรียนวันละบาท) อยู่นาน ซึ่งมีการอบรมเลี้ยงดูและสอน วิชาในเกณฑ์ปานกลาง ดังข้อมูลรายละเอียดในตารางที่ 4

2.4 ทรรศนะที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาที่ควรจะเป็น ในชุมชนแออัด

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยเรียนในชุมชนแออัดที่เหมาะสม กลุ่มตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่เห็นว่า ควรจัดผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ กับการศึกษาในระบบ โดยมีความเห็นเกี่ยวกับลักษณะการจัดการเรียนเรียงตามลำดับดังนี้

จัดเป็นโรงเรียนฝึกฝนอาชีพพร้อมละ 89.41 จัดเป็นกลุ่มสนใจร้อยละ 80.75 จัดเป็นโรงเรียนสงเคราะห์เคลื่อนที่ร้อยละ 79.50 จัดแบบห้องสมุดเคลื่อนที่ ร้อยละ 73.29 และจัดเป็นศูนย์การศึกษาร้อยละ 72.67 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาช่วยเหลือ เช่น การใช้โทรทัศน์เพื่อการศึกษา การใช้เทปโทรทัศน์ เครื่องบันทึกเสียง บทเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น และควรจัดกิจกรรมอื่นๆ เช่น ศึกษาสถานศึกษาที่ เรียนปนเล่น เป็นต้น ควบคู่ไปด้วย เด็กที่จะมาเรียนควรมาเข้าเรียนกลับมีความเหมาะสมที่สุด และควรเรียนเวลา 15.00 - 20.00 น. สำหรับการบริการของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างประชากรเห็นว่าควรมีการแจกเครื่องแต่งกาย เครื่องเขียนแบบเรียน อาหารกลางวัน มีรายได้พิเศษให้เด็กโดยการจัดกิจกรรมให้ทำ กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐและนักวิชาการมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ควรให้โรงเรียนสามารถออกวุฒิบัตรให้ด้วย สถานที่ที่เหมาะสมในการจัด ได้แก่ โรงเรียนที่มีอยู่แล้วในชุมชน เกี่ยวกับบุคลากรที่จะดำเนินการควรเป็นข้าราชการครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ดังข้อมูลรายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละที่เห็นด้วย ของตัวอย่างประชากรเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษา

ตัวอย่างประชากร		หัวหน้าครอบครัว		แม่บ้าน		เด็ก		ผู้นำชุมชน		จ. น. ก.		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระบบ	การศึกษาในระบบโรงเรียน	11	17.19	13	20.31	2	18.18	2	40	4	23.52	32	19.87
	การศึกษาออกนอกระบบ	11	17.19	7	10.93	5	45.45	-	-	6	35.29	35	21.74
	แบบผสม	42	65.42	44	67.75	4	36.36	3	60	7	41.18	94	53.39
ลักษณะการจัดการเรียน	แบบเปิด	25	39.06	33	51.56	8	72.72	3	60	9	52.48	78	48.44
	โรงเรียนเสรี	18	28.13	22	34.38	6	54.54	1	20	5	29.41	52	32.29
	ศูนย์การศึกษา	44	68.75	48	75	8	72.72	4	80	13	76.47	117	72.67
	ศูนย์สอนทางไปรษณีย์	10	15.63	26	40.63	8	72.72	-	-	1	5.88	45	27.95
	ห้องสมุดเคลื่อนที่	45	70.31	49	76.56	8	72.72	4	80	12	70.58	118	73.29
	กมลสนใจ	52	81.25	50	78.13	9	81.81	5	100	14	82.35	130	80.75
	โรงเรียนส่งเสริมการศึกษา	51	79.69	50	78.13	10	90.90	4	80	13	76.47	128	79.50
กิจกรรมการเรียน	ควบรวมชาย	32	50	38	59.38	-	-	4	80	-	-	74	45.96
	เรียนปนเล่น	40	62.5	40	62.5	9	81.81	3	60	16	94.12	108	67.08
	ศึกษาออกนอกระบบ	48	75	56	87.5	10	90.90	4	80	16	94.12	134	83.23
	โรงเรียนโดย/นอกระบบ	54	84.38	57	89.06	10	90.90	5	100	17	100	143	88.81
	ไป-กลับ	54	84.38	55	85.94	10	90.90	4	80	12	70.58	135	83.85
ลักษณะการมาเรียน	อยู่ประจำ	5	7.81	8	12.5	1	9.09	-	-	4	23.53	18	11.18
	เรียนระยะไกล	2	3.13	1	1.56	1	1.50	1	20	1	5.88	5	3.11
	เรียนโดย/นอกระบบ	54	84.38	55	85.94	10	90.90	4	80	12	70.58	135	83.85
เวลาเรียน	8.30 - 15.30 น.	30	46.88	13	20.31	2	18.18	2	40	2	11.76	49	30.43
	8.00 - 12.00 น.	6	9.38	2	3.13	3	27.27	-	-	4	23.53	15	9.32
	12.00 - 15.00 น.	2	3.13	1	1.56	2	18.18	-	-	2	11.76	7	4.35
	15.00 - 20.00 น.	24	37.5	43	75	3	27.27	1	20	3	17.65	79	49.07
	นิตเวลาพิเศษ	2	3.13	-	-	1	9.09	2	40	6	35.29	11	6.83
การบริการ	แจกเครื่องแบบ	64	100	63	98.43	10	90.90	5	100	17	100	159	98.76
	แจกอุปกรณ์การเรียน	64	100	63	98.43	11	100	4	80	17	100	159	98.76
	มีรายพิเศษ	60	93.75	63	90.44	9	81.81	3	60	17	100	152	94.41
	อาหารกลางวัน	64	100	61	95.31	10	90.90	4	80	17	100	156	96.89
สถานที่	ศาลาวิถีสู่หน้า	3	4.69	3	4.69	-	-	-	-	5	29.41	11	6.83
	โรงเรียนที่มีอยู่แล้ว	37	57.81	31	48.44	5	45.45	3	60	9	47.06	84	52.17
	ที่ว่าง	2	3.13	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1.24
	ที่ว่างโรงเรียนใหม่	19	29.69	30	46.88	4	36.36	2	40	4	23.53	59	36.65
บุคลากร	อื่น ๆ	3	4.69	-	-	2	18.18	-	-	-	-	5	6.83
	ครู	37	57.81	34	53.13	7	63.63	1	20	5	29.41	84	52.17
	อาสาสมัคร	9	14.06	8	12.5	3	27.27	1	20	4	23.53	25	15.52
	บุคคลในชุมชน	11	17.19	2	3.13	-	-	1	20	3	17.65	17	10.56
	เจ้าหน้าที่โดยนอกระบบ	2	3.13	14	21.88	1	9.09	2	40	5	29.41	24	14.90
อื่น ๆ	5	7.81	6	9.38	-	-	-	-	-	-	11	6.83	

กลุ่ม

2.5 ข้อมูลเพิ่มเติมและความเห็นเฉพาะของตัวอย่างประชากรแต่ละ

ก) หัวหน้าครอบครัว ตัวอย่างประชากรในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน มีบุตรครอบครัวละ 1-3 คน เหตุที่เด็กไม่ได้เรียนก็เพราะความยากจน อย่างไรก็ตามเด็กเหล่านี้ไม่ได้เป็นหลักในการหารายได้ให้ครอบครัว เด็กในอุปการะของตัวอย่างประชากรส่วนมากไม่มีปัญหาเกี่ยวกับสติปัญญาและหะ เบี่ยนบ้าน

ข) แม่บ้าน กลุ่มตัวอย่างประชากรในกลุ่มแม่บ้าน ส่วนมากมีบุตรในอุปการะ 1-3 คน เด็กเหล่านี้ส่วนใหญ่กำลังเรียน ในเวลาว่างเด็กส่วนใหญ่สนใจดูโทรทัศน์มาก และไม่ได้ให้เด็กหารายได้ให้ครอบครัว แม่บ้านส่วนใหญ่ไม่หมกใจในความประพฤติของเด็กในอุปการะ และต้องการให้บุตรชายเรียนวิชาสามัญ และบุตรหญิงเรียนวิชาชีพ

ค) ผู้นำชุมชน ส่วนใหญ่ของตัวอย่างประชากร เคยช่วยเหลือด้านอุปการะการศึกษาให้แก่เด็กในชุมชน ในชุมชนแออัดแห่งนี้มีหน่วยงานที่เข้ามาปฏิบัติ การช่วยเหลือชุมชน 2 หน่วยงานคือ โครงการอาสาพัฒนาแห่งเสื่อมโทรม มหาวิทยาลัยมหิดล และการเคหะแห่งชาติ แต่การประสานงานกันระหว่างหน่วยงานและการขอความร่วมมือกับชุมชนยังมีน้อย มีการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กในชุมชนนาน ๆ ครั้ง และไม่มีการวางโครงการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กและชุมชนในระยะยาว

ง) เด็กวัยเรียนที่ไม่ได้เรียนส่วนใหญ่เคยเรียนมาบ้างต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน เพราะสภาพครอบครัวยากจนแต่เด็กยังต้องการเข้าเรียน ขณะนี้เด็กส่วนใหญ่ที่เป็นตัวอย่างประชากรพักอาศัยอยู่กับญาติและมีความต้องการเครื่องแต่งกาย เครื่องใช้ และอาหาร สำหรับอนาคตเด็กต้องการรับราชการ และประกอบอาชีพต่าง ๆ

จ) เจ้าหน้าที่ของรัฐและนักวิชาการที่เกี่ยวข้องของ กลุ่มตัวอย่าง ประชากรส่วนใหญ่ เกี่ยวข้อง กับชุมชนแออัดในด้านการศึกษาและการปกครอง มีความเห็นว่า กรุงเทพมหานครยังจัดการศึกษาในชุมชนแออัดไม่เหมาะสมและเพียงพอ การจัดการศึกษาในชุมชนแออัดควรจัดผสมผสานกันหลาย ๆ รูปแบบ ทั้ง การศึกษานอกระบบและใน

ตารางที่ 6 แสดงข้อมูลบางประการของตัวอย่างประชากรแต่ละกลุ่ม

หัวมารวมครัว				แม่บ้าน				ผู้นำชุมชน				เด็ก				เจ้าหน้าที่และนักวิชาการ ฯ			
ชอกระหวง	ค่าคอม	จำนวน	ร้อยละ	ชอกระหวง	ค่าคอม	จำนวน	ร้อยละ	ชอกระหวง	ค่าคอม	จำนวน	ร้อยละ	ชอกระหวง	ค่าคอม	จำนวน	ร้อยละ	ชอกระหวง	ค่าคอม	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	1-3 คน	8	12.5	บุตรในอุปการะ	1-3 คน	39	60.94	การช่วยเหลืองานการศึกษา	มี	5	100	เคยเช่าโรงเรียน	เคย	6	54.54	งานที่เกี่ยวข้อง	การศึกษา	15	88.24
	4-6 คน	40	62.5		4-6 คน	11	17.19		บางครั้ง	-	-		ไม่เคย	5	45.45		-	-	
	7 คนขึ้นไป	16	25		7 คนขึ้นไปไม่มี	7	10.94		ไม่มี	-	-		-	-	-		บุคลากรอื่น ๆ	2	11.76
จำนวนบุตร	1-3 คน	44	68.75	จำนวนบุตรที่อาศัยในบ้าน	1-3 คน	40	62.5	งานที่ทำ	ศึกษาค้นคว้างานอุปการะ	1	20	ทำเกษตร	เกษตร	4	36.36	ความเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน ฯ	เหมาะสม	4	23.53
	4-6 คน	14	21.88		4-6 คน	6	9.38		สอน	2	40		ทำสวน	7	63.63		ไม่เหมาะสม	6	35.29
สาเหตุสำคัญที่เด็กไม่ไปเรียน	ขาดทุน	6	100	บิดารวม	7 คนขึ้นไปไม่มี	-	-	การเกษตร ฯ	เงิน	1	20	เวลาว่าง	8.00-12.00 น	-	-	แหล่งเงินทด	ไม่เหมาะสม	7	15.88
	ไม่มีเงินเก็บ	-	-		18	26.13	การเกษตร ฯ		2	40	12.00-15.00 น		2	18.18	ตรงเวลา ฯ		9	52.94	
การหารายได้ของเค็ก	ขาย	6	9.38	เวลาว่าง	อื่น ๆ	9	14.06	หน่วยงานที่เข้ามาช่วยเหลือชุมชน	ม. มทศ	3	60	ช่วยเหลือชุมชน	15.00-20.00 น	4	36.36	บุคลากรอื่น ๆ	อื่น ๆ	-	-
	ขายของ	10	15.63		2	3.13	อื่น ๆ		-	-	อื่น ๆ		-	-	ช่วยเหลือชุมชน		6	54.54	
เวลาว่างของเค็ก	8.00-12.00 น	1	1.56	การหารายได้ของบุตร	อื่น ๆ	8	12.5	ความรู้รวมมือกันของงาน	ไม่มี	2	40	ช่วยเหลือครอบครัว	ช่วยเหลือครอบครัว	2	18.18	บุคลากรที่ค่าเงินงาน	บุคลากรที่	10	58.82
	12.00-15.00 น	1	1.56		ขาย	6	9.38		ปานกลาง	1	20		ช่วยเหลือครอบครัว	ช่วยเหลือครอบครัว	4		23.53		
	15.00-20.00 น	58	90.63		ขายของ	47	73.43		มาก	-	-		ช่วยเหลือครอบครัว	ช่วยเหลือครอบครัว	2		11.76		
ปัญหาเรื่องไม่เกิด	มี	10	15.63	ความประพฤติของเค็ก	ดี	9	14.06	กิจกรรมสำหรับเค็ก	มี	3	60	ความอยู่ดีความเป็น	ดี	5	45.45	หน่วยงานที่ควรจัดการศึกษาในเค็กในชุมชน	ดี	11	64.70
	ไม่มี	45	70.31		ดี	10	28.13		มี	3	60		ดี	3	27.27		ดี	5	29.41
	อื่น ๆ	9	14.06		ดี	27	57.81		ไม่มี	2	40		ดี	3	27.27		ดี	-	-
ปัญหาหนี้บ้าน	มี	7	10.94	องค์การให้บุตรชาวเรียน	ดี	25	35.93	การวางโครงการต่อไป	มี	3	60	การวางโครงการต่อไป	ดี	2	18.18	บุคลากรที่ค่าเงินงาน	ดี	1	5.88
	ไม่มี	45	70.31		ดี	24	37.5		ไม่มี	-	-		ดี	2	18.18		ดี	-	-
	อื่น ๆ	12	18.75	ดี	17	26.56	ดี	27	42.19	ดี	2	18.18	ดี	-	-	ดี	-	-	
				ดี	15	29.68	ดี	18	28.13	ดี	2	18.18	ดี	3	27.27	ดี	-	-	
				ดี	18	28.13	ดี	18	28.13	ดี	2	18.18	ดี	3	27.27	ดี	-	-	

ระบบ คำนวณประมาณหรือเงินทุนในการดำเนินการ ควรได้มาจากงบประมาณของ
ราชการและการสมทบทุนจากเอกชน บุคลากรที่จัดการ เป็นข้าราชการด้านการศึกษา
ของ กรุงเทพมหานครและอาสาสมัคร สำนักการศึกษาควรเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบใน
การจัดการศึกษาโดยตรง โดยมีสำนักสวัสดิการสังคม กรมการศึกษานอกโรงเรียน
สำนักอนามัย และหน่วยงานเอกชนเป็นฝ่ายสนับสนุน ดังข้อมูลในตารางที่ 6

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมด้านอื่น ๆ ของตัวอย่างประชากร

ความคิดเห็นเพิ่มเติมจากคำถามปลายเปิด พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชากร
ความเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนที่เห็นว่า ควรเป็นกิจกรรมการเรียนที่เรียนโดย
ปฏิบัติจริง และใช้หลักการสอนที่ถูกต้อง อย่างจริงจัง ในด้านการบริการรัฐควรถูกจัดให้มี
รถรับ-ส่ง นักเรียนที่อยู่ไกลจากโรงเรียนด้วย ในด้านการจูงใจให้เด็กมาเรียน กลุ่ม
ตัวอย่างมีความเห็นว่า ควรมีการจัดอาคารสถานที่โรงเรียนให้สวยงาม มีการให้รางวัล
นักเรียนที่ยันมาเรียน ให้เด็กมีรายได้จากงานพิเศษและโรงเรียนจะต้องประชาสัมพันธ์
ปลุกจิตสำนึกให้คนในชุมชนเห็นประโยชน์ของการศึกษา ผู้ที่เข้ามาเป็นครูในโรงเรียนจะ
ต้องมีลักษณะของครูที่ดี มีความพร้อมที่จะเสียสละ เขาใจสภาพแวดล้อมในชุมชนเป็น
อย่างดี มีความชำนาญทางการสอนและความรู้ดี และจะต้องคัดเลือกเป็นพิเศษ ซึ่งอาจ
จะมาจากครูกรุงเทพมหานคร อาสาสมัคร หรือบุคคลในชุมชนก็ได้ เกี่ยวกับหลักสูตรที่
จะจัดจะต้องมีทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ ใช้หลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
เป็นหลัก โดยจัดให้เบ็ดเสร็จ ยืดหยุ่น และเหมาะสมกับสภาพชุมชนแออัดด้วย นอกจากนี้
ตัวอย่างประชากรยังมีความเห็นว่า การแก้ไขปัญหามุมชนแออัดที่ไม่ได้ผลเนื่องจากระบบ
ราชการ การเมือง และสภาพของชุมชนแออัดที่ยากจน การศึกษาต่ำ ซึ่งเป็นปัญหาของ
ชุมชนเอง

ตอนที่ 4 ประเด็นสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์และจากการค้นคว้าเอกสารแล้ว
นำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสร้างแบบจำลองโครงการศึกษา

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างประชากร ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้าครอบครัว
แม่บ้าน ผู้นำชุมชน เด็กวัยเรียน เจ้าหน้าที่ของรัฐและนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจน

การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทั้งหมด มีประเด็นสำคัญซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการวางแผน-
จำลองโครงการศึกษาแก่เด็กวัยเรียน ซึ่งขาดโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา
ในชุมชนแออัดกรุง เทพมหานคร ดังนี้

สถานภาพ เกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างประชากรมีข้อมูลที่น่าสนใจคือ
การศึกษาของกลุ่มตัวอย่างประชากรในชุมชนแออัด ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาระดับประถม
ศึกษา มีเชื้อชาติไทย และนับถือพุทธศาสนา ประกอบอาชีพด้วยการเป็นกรรมกร หรือรับ
จ้างเป็นส่วนมาก รายได้ของครอบครัวค่อนข้างน้อย รวมกันแล้วไม่เกิน 5,000 บาท
ต่อเดือนพักอาศัยอยู่ในบ้านเช่าและอยู่ประจำที่ไม่ได้ขายบ้านที่อยู่บ่อยนัก

ปัญหาของเด็กวัยเรียนที่ไม่มีโอกาสเข้าเรียน เด็กวัยเรียนที่ไม่ได้เข้าเรียน
มีสาเหตุมาจากความยากจน ครอบครัวแตกแยก กำพร้าพ่อหรือแม่ อาศัยอยู่กับญาติ มี
บางคนขาดหลักฐานทางราชการ เช่น สูติบัตร และทะเบียนบ้าน ทำให้มีปัญหาในการ
เข้าโรงเรียน ในชุมชนแออัดมีการเล่นการพนัน เด็กเสพยาเสพติด โดยเฉพาะการ
ค้ายาเสพติดมีมาก เด็กส่วนใหญ่ยากจนไม่ได้ประกอบอาชีพหรือมีรายได้แต่อย่างใด เด็ก
เหล่านี้มีสุขภาพที่ไม่ดีนัก และมีเวลาว่างในช่วงบ่าย เวลา 15.00 - 20.00 น.

ความต้องการทางการศึกษา ในชุมชนแออัด มีความต้องการให้เด็กวัยเรียน
ในชุมชนแออัดได้รับการศึกษา ตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดม
ศึกษา ตามความสามารถและพรสวรรค์ของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนในชุมชน
แออัด ต้องการให้รัฐช่วยเหลือการศึกษาในชุมชน โดยจัดให้มีโรงเรียน ครู และวัสดุ
อุปกรณ์การเรียนให้เพียงพอ ต้องการโรงเรียนส่งเคราะห์เคลื่อนที่ของกรุงเทพมหานคร
และต้องการให้มีโรงเรียนสารพัดช่าง และฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ในชุมชนด้วย ในด้าน
หลักสูตรที่จะจัดในการให้การศึกษาภาคบังคับในชุมชนแออัด จะต้องเหมาะสมกับสภาพ
ชุมชน สามารถนำความรู้ที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

รูปแบบโรงเรียน ที่เหมาะสมสำหรับชุมชนแออัดเป็นแบบผสมระหว่างการศึกษาในระบบ
กับการศึกษานอกระบบโรงเรียน และควรมีชั้นเด็กเล็ก แต่จะคงจัดโรงเรียนให้เข้ากับ
สภาพชุมชนและเด็ก โครงการการเรียนการสอนจะต้องให้เด็กได้ปฏิบัติจริง มีความ

สนับสนุนในการเรียน ใช้โรงเรียนที่มีอยู่แล้วในชุมชนแออัดเป็นสถานที่จัดการศึกษาโดย
พัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ของกระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นหลักสูตรที่
เหมาะสมกับชุมชนแออัด ซึ่งจะต้องมีส่วนประกอบของวิชาชีพ และจริยศึกษา เป็นหลัก
อยู่ด้วย สิ่งสำคัญคือโรงเรียนจะต้องให้บริการแก่เด็กที่ยากจน เด็กที่อยู่ในครอบครัว
แตกแยก และเด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับหลักฐานทางราชการเป็นกรณีพิเศษ ควรจัดรับ-ส่ง
ในกรณีพิชานของ เด็กอยู่ไกลเกิน 3 กิโลเมตร ควรแจกเครื่องแบบนักเรียนเครื่องเขียน
แบบเรียน อาหารกลางวัน และให้เด็กได้ทำกิจกรรมหรืองานที่มีรายได้พิเศษ เพื่อนำไป
ช่วยเหลือครอบครัว รูปแบบโรงเรียนที่เหมาะสมนี้จะใช้ข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร
อาสาสมัคร และบุคคลในท้องถิ่น ที่เหมาะสมเป็นผู้ดำเนินการบริการ สอนและให้บริการ
อื่น ๆ เช่น จัดการแก้ปัญหาเด็กขาดหลักฐานทางราชการ เป็นต้น บุคลากรเหล่านี้จะ
ต้องได้รับการคัดเลือกและฝึกฝนเป็นพิเศษ ในการมาเรียนของเด็กจะเป็นการเรียนแบบ
ไป-กลับ ผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาคควรเป็นสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร โดยมี
หน่วยงานของรัฐอื่น ๆ เอกชน และองค์กรต่างประเทศ เป็นผู้สนับสนุน

เหตุผลของการแก้ปัญหาของชุมชนแออัดไม่ได้ผล มีสาเหตุมาจากสภาพ
เศรษฐกิจที่ไม่ดีของชุมชน ปัญหาชุมชนในคานต่าง ๆ ขาดการประสานงานในหน่วยงาน
ที่เข้าไปปฏิบัติ ระบบราชการมีขั้นตอนยุ่งยากไม่ยืดหยุ่น ยังไม่มีนโยบาย และการปฏิบัติที่
จริงจังในการพัฒนาชุมชนแออัด บางครั้งการเข้าไปเกี่ยวข้องทำให้เกิดอุปสรรคและ
ประการสำคัญ ประชาชนในชุมชนไม่มีส่วนร่วมและร่วมมือในการพัฒนาชุมชนแออัด

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย